

Категорія справи № 350/1696/19: **Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, що виникають із сімейних відносин, з них.**

Надіслано судом: **не визначено**. Зареєстровано: **24.09.2021**. Оприлюднено: **24.09.2021**.

Дата набрання законної сили: **20.09.2021**

Номер судового провадження: **61-19589св20**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

20 вересня 2021 року

м. Київ

справа № 350/1696/19

провадження № 61-19589св20

Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду Грушицького А. І. (суддя-доповідач), Висоцької В. С., Литвиненко І. В.,

учасники справи:

позивач (відповідач за зустрічним позовом) - ОСОБА_1 ,

відповідач (позивач за зустрічним позовом) - ОСОБА_2 ,

треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору: служба у справах дітей Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, орган опіки та піклування Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області,

розглянув у попередньому судовому засіданні касаційну скаргу ОСОБА_1 на рішення Рожнятівського районного суду Івано-Франківської області від 15 вересня 2020 року у складі судді Пулика М. В. та постанову Івано-Франківського апеляційного суду від 03 грудня 2020 року у складі колегії суддів: Девляшевського В. А., Бойчука І. В., Федіяка В. Д., у справі за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 , третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору - служба у справах дітей Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, про відібрання дитини, за зустрічним позовом ОСОБА_2 до ОСОБА_1 , третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору - орган опіки та піклування Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, про зміну місця проживання дитини.

ОПИСОВА ЧАСТИНА

Короткий зміст позовних вимог

У вересні 2019 року ОСОБА_1 звернулася до суду із позовом до ОСОБА_2 , третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору - служба у справах дітей Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, про відібрання дитини.

Позовні вимоги були мотивовані тим, що рішенням Рожнятівського районного суду Івано-Франківської області від 25 березня 2019 року шлюб між нею та відповідачем було розірвано, а неповнолітніх дітей ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_2 та ОСОБА_5 , ІНФОРМАЦІЯ_3 було залишено на проживання з матір'ю. В кінці серпня 2019 року відповідач, маніпулюючи свідомістю сина ОСОБА_3 та обіцяючи дорогі подарунки, заманив його до себе і по даний час продовжує утримувати його у себе. Посилаючись на те, що на неодноразові прохання повернути сина за місцем її проживання відповідач не реагує, жодних виняткових обставин, які б свідчили про необхідність розлучення сина з нею не існує і не може існувати, а також на те, що згоди на зміну місця проживання сина вона не давала, позивач просила суд відібрати у відповідача дитину ОСОБА_3 , ІНФОРМАЦІЯ_1 , та повернути його їй.

У жовтні 2019 року ОСОБА_4 звернувся до суду із позовом до ОСОБА_1 , третя особа, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору - орган опіки та піклування Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, про зміну місця проживання дитини.

В обґрунтування позовних вимог ОСОБА_4 вказував, що у зв'язку із неналежним способом життя та ставленням до дітей ОСОБА_1 , шлюб між ними було розірвано, а дітей залишено на проживанні з нею. Також вказав, що після розлучення ОСОБА_1 разом з дітьми пішла проживати до своєї матері ОСОБА_7 , де окрім неї проживає ще троє її дітей, матір та її син, колишній чоловік матері ОСОБА_1 та сім'я її сестри. Позивач ОСОБА_4 зазначав, що молодший брат ОСОБА_1 систематично знущався над сином сторін ОСОБА_3 , у зв'язку з чим він залишився проживати з ним.

Посилаючись на те, що син ОСОБА_3 відмовляється проживати з матір'ю, а також на те, що в добровільному порядку ОСОБА_1 не погоджується змінити місце проживання сина, ОСОБА_4 просив змінити місце проживання дитини ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, від матері ОСОБА_1 до батька ОСОБА_4.

Короткий зміст рішень судів першої та апеляційної інстанцій

Ухвалою Рожнятівського районного суду Івано-Франківської області від 21 жовтня 2019 року позов ОСОБА_1 до ОСОБА_4, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору - служба у справах дітей Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, про відібрання дитини та позов ОСОБА_4 до ОСОБА_1, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору - орган опіки та піклування Рожнятівської районної державної адміністрації Івано-Франківської області, про зміну місця проживання дитини об'єднано в одне провадження.

Рішенням Рожнятівського районного суду Івано-Франківської області від 15 вересня 2020 року, яке залишено без змін постановою Івано-Франківського апеляційного суду від 03 грудня 2020 року, в задоволенні позову ОСОБА_1 про відібрання дитини відмовлено. Позов ОСОБА_4 про зміну місця проживання дитини задоволено. Визначено місце проживання ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, за місцем проживання його батька ОСОБА_4, жителя АДРЕСА_1.

Рішення суду першої інстанції, з яким погодився суд апеляційної інстанції, мотивоване тим, що ОСОБА_1 не довела факту самовільної зміни ОСОБА_4 місця проживання дитини.

Разом з тим, враховуючи висновок комплексної психологічної характеристики психоемоційного стану та сімейних відносин сина сторін, думку дитини про бажання проживати з батьком, прийшов до висновку, що насильне повернення сина сторін ОСОБА_3 до матері спричинить шкоду його психологічному стану.

Крім того, залишення неповнолітнього сина з батьком буде відповідати інтересам дитини.

Короткий зміст вимог касаційної скарги

У касаційній скарзі, поданій у грудні 2020 року до Верховного Суду, ОСОБА_1, посилаючись на порушення норм процесуального права та неправильне застосування норм матеріального права просить скасувати рішення суду першої інстанції та постанову суду апеляційної інстанції, ухвалити нове рішення, яким задовольнити її позовні вимоги та відмовити у задоволенні позовних вимог ОСОБА_4.

Рух справи в суді касаційної інстанції

Ухвалою Верховного Суду від 03 лютого 2021 року відкрито касаційне провадження у зазначеній справі та витребувано її із Рожнятівського районного суду Івано-Франківської області.

15 лютого 2021 року справу розподілено колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду в складі: Грушицького А. І. (суддя-доповідач), Висоцької В. С., Литвиненко І. В.

Аргументи учасників справи

Доводи особи, яка подала касаційну скаргу

Касаційна скарга мотивована тим, що судами першої та апеляційної інстанцій не повно з'ясовано обставини справи. Заявник вказує, що суд не повинен брати до уваги думку дитини. Заявник зазначає, що її син ОСОБА_3 розлучений із своїми сестрами. Крім того, судовим рішенням вже визначено його проживання разом з матір'ю.

В касаційній скарзі заявник посилається на пункт 1 частини другої статті 389 ЦПК України, зокрема вказує, що суд апеляційної інстанції застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладених, зокрема, у постанові Верховного Суду України від 14 грудня 2016 року у справі № 6-2445цс16.

Відзив на касаційну скаргу

У лютому 2021 року ОСОБА_4 засобами поштового зв'язку подав відзив на касаційну скаргу, в якому просить касаційну скаргу залишити без задоволення, а оскаржувані судові рішення без змін.

Фактичні обставини справи, встановлені судами

Суд установив, що з 29 вересня 2008 року до 25 березня 2019 року ОСОБА_1 та ОСОБА_4 перебували у зареєстрованому шлюбі, від якого у них народилося троє дітей: син ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, дочка ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2 та дочка ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3 (а. с. 10-13).

Рішенням Рожнятівського районного суду від 25 березня 2019 року шлюб між сторонами розірвано, а дітей залишено проживати разом з матір'ю (а. с. 13).

Син сторін ОСОБА_3 самостійно залишив будинок матері та прийшов проживати до помешкання батька.

Малолітній ОСОБА_3 у суді першої інстанції заперечував проти передання його на виховання матері. Крім того, категорично вказав, що бажає проживати з батьком, оскільки тато, бабуся й дідусь дуже добре до нього ставляться. Зазначив, що він не буде жити з матір'ю, втече до батька.

Постановою Івано-Франківського апеляційного суду від 13 січня 2020 року та постановою Івано-Франківського апеляційного суду від 13 березня 2020 року підтверджено, що ОСОБА_1 притягувалася до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 184 КУпАП та за частиною першою статті 173-2 КУпАП (а. с. 62-67, 78-82).

Під час розгляду справи про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності було долучено висновок комплексної психологічної характеристики психоемоційного стану та сімейних відносин, складеної Центром психологічної допомоги дітям «Серденько» від 26 вересня 2019 року, зі змісту якого вбачається, що в сина сторін ОСОБА_3 низька самооцінка, присутній страх. ОСОБА_3 прагне розширення своїх можливостей, домашнього затишку, почуття сімейної спільності. Також у вказаній характеристиці вказано, що батько поважає індивідуальність дитини, симпатизує їй, багато часу проводить з дитиною, поважає її інтереси та плани. Батько зацікавлений в планах дитини, намагається допомогти, співчуває йому. Батько високо цінує інтелектуальні та творчі здібності дитини, відчуває гордість за нього, задовольняє ініціативу і самостійність дитини, довіряє та намагається стати на його бік з будь-яких питань. Цим же висновком рекомендована корекційна робота, спрямована на зниження рівня агресії, тривоги, переживань у дитини (а. с. 48-52).

Відповідно до висновку органу опіки та піклування від 06 серпня 2020 року орган опіки та піклування вважає за доцільне залишити малолітнього ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, на проживання з батьком ОСОБА_4 (а. с. 96).

МОТИВУВАЛЬНА ЧАСТИНА

Позиція Верховного Суду

Згідно з частиною третьою статті 3 ЦПК України провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

Відповідно до частин першої і другої статті 400 ЦПК України переглядаючи у касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах доводів та вимог касаційної скарги, які стали підставою для відкриття касаційного провадження, перевіряє правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими.

Суд касаційної інстанції перевіряє законність судових рішень лише у межах позовних вимог, заявлених у суді першої інстанції.

Згідно з частиною другою статті 389 ЦПК України підставами касаційного оскарження судових рішень, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права виключно у таких випадках:

- 1) якщо суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку;
- 2) якщо скаргник вмотивовано обґрунтував необхідність відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду та застосованого судом апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні;
- 3) якщо відсутній висновок Верховного Суду щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах;
- 4) якщо судові рішення оскаржується з підстав, передбачених частинами першою, третьою статті 411 цього Кодексу.

Підставами касаційного оскарження судових рішень, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Вивчивши матеріали справи, перевіривши доводи касаційної скарги, Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що касаційна скарга підлягає залишенню без задоволення, а оскаржуване рішення суду першої інстанції та постанова суду апеляційної інстанції без змін, оскільки їх ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Мотиви, з яких виходить Верховний Суд, та застосовані норми права

Відповідно до положень частини першої статті 2 ЦПК України завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Згідно із статтею 263 ЦПК України судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим.

Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права із дотриманням норм процесуального права.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом.

Частиною першою статті 8 Конституції України передбачено, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Суддя, здійснюючи правосуддя, керується верховенством права (частина перша статті 129 Конституції України).

Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (стаття 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

Статтею 15 ЦК України визначено, що кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорування.

Отже, стаття 15 ЦК України визначає об'єктом захисту порушене, невизнане або оспорюване право чи цивільний інтерес. Порушення права пов'язане з позбавленням його володільця можливості здійснити (реалізувати) своє право повністю або частково. При оспоруванні або невизнанні права виникає невизначеність у праві, викликана поведінкою іншої особи.

За правилами статей 12, 81 ЦПК України кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

Відповідно до частини першої статті 19 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року, ратифікованої Верховною Радою України 27 лютого 1991 року, держава вживає усіх необхідних заходів з метою захисту дитини від відсутності піклування або недбалого ставлення до неї з боку батьків.

За положеннями частин першої, другої статті 27 цієї Конвенції кожна дитина має право на рівень життя, необхідний для її фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку. Батьки несуть основну відповідальність за забезпечення в межах своїх здібностей і фінансових можливостей умов життя, необхідних для розвитку дитини.

Згідно з пунктами 1, 2 статті 3 Конвенції про права дитини, яка в силу положень статті 9 Конституції України є частиною національного законодавства, в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Дитині забезпечується такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом.

Згідно зі статтею 51 Конституції України сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою.

Відповідно до частини восьмої статті 7 СК України регулювання сімейних відносин має здійснюватись з максимально можливим урахуванням інтересів дитини.

Згідно зі статтями 141, 150, 153, 155 СК України мати і батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини. Мати, батько та дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, коли таке право обмежене законом. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток. Здійснення батьками своїх прав та виконання обов'язків мають ґрунтуватися на повазі до прав дитини та її людської гідності. Батьківські права не можуть здійснюватися всупереч інтересам дитини.

За частинами першою, другою статті 161 СК України, якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення.

Тлумачення частини першої статті 161 СК України свідчить, що під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини враховується ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особисту прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення. До інших обставин, що мають істотне значення, можна віднести, зокрема: особисті якості батьків; відносини, які існують між кожним з батьків і дитиною (як виконують батьки свої батьківські обов'язки по відношенню до дитини, як враховують її інтереси, чи є взаєморозуміння між кожним з батьків і дитиною); можливість створення дитині умов для виховання і розвитку.

Відповідно до частини першої статті 162 СК України якщо один з батьків або інша особа самостійно, без згоди другого з батьків чи інших осіб, з якими на підставі закону або рішення суду проживала малолітня дитина, або дитячого закладу (установи), в якому за рішенням органу опіки та піклування або суду проживала дитина, змінить її місце проживання, у тому числі способом її викрадення, суд за позовом заінтересованої особи має право негайно постановити рішення про відібрання дитини і повернення її за попереднім місцем проживання.

Дитина не може бути повернута лише тоді, коли залишення її за попереднім місцем проживання створюватиме реальну небезпеку для її життя та здоров'я або обставини змінилися так, що повернення суперечить її інтересам.

Статтею 162 СК України встановлена презумпція правомірності поведінки того з батьків, з ким проживає дитина. А тому, якщо інший з батьків вважає такі умови непридатними для дитини, то способом захисту прав дитини є пред'явлення позову про зміну місця проживання дитини, а не самостійна зміна її місця проживання.

Верховний Суд у постанові від 15 жовтня 2020 року у справі № 607/425/16-ц (провадження № 61-8772св19) зазначив, що у разі зміни обставин, пов'язаних з віком дитини, за наявності спору між батьками як мати дитини, так і батько не позбавлені можливості звернення до суду із позовом про зміну місця проживання дитини й тому разі, коли вже є рішення суду про визначення місця проживання дитини та її відібрання, які не виконані. Найкращі інтереси дитини повинні мати першочергове значення.

Дитина є суб'єктом права і незважаючи на незначний вік, неповну цивільну дієздатність, має певний обсяг прав. Одними з основних її прав є право висловлювати свою думку та право на врахування думки щодо питань, які стосуються її життя.

Відповідно до частин першої та другої статті 171 СК України дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї. Дитина, яка може висловити свою думку, має бути вислухана при вирішенні між батьками спору щодо її місця проживання.

Відповідно до статті 6 Європейської конвенції про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 року під час розгляду справи, що стосується дитини, перед прийняттям рішення судовий орган надає можливість дитині висловлювати її думки і приділяє їм належну увагу.

З цієї метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь-якого судового чи адміністративного розгляду, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган у порядку, передбаченому процесуальними нормами національного законодавства. Закріплення цього права підкреслює, що дитина є особистістю, з думкою якої потрібно рахуватись, особливо при вирішенні питань, які безпосередньо її стосуються.

При цьому під час визначення місця проживання малолітньої дитини, зважаючи на вікову категорію дитини, бесіду з останньою має проводити психолог, головним завданням якого є встановлення дійсного психоемоційного стану дитини, визначення інтересів дитини та отримання думки щодо бажання дитини проживати з одним із батьків.

Проте суд має враховувати висловлену думку системно, з'ясовуючи належно фактичні обставини справи, досліджуючи та надаючи належну правову оцінку зібраним у справі доказам у їх сукупності, що в результаті сприятиме правильному вирішенню питання місця проживання дитини. Тільки так будуть забезпечені найкращі інтереси дитини, а не інтереси та бажання батьків, які вони не можуть чи не бажають вирішувати в позасудовий спосіб.

Установивши, що батьком дитини ОСОБА_4 жодних неправомірних дій щодо самостійної зміни місця проживання дитини вчинено не було, оскільки саме син ОСОБА_3 виявив бажання проживати жити з батьком, враховуючи, що ОСОБА_1 не заперечує, щоб син проживав з ним, беручи до уваги висновок органу опіки та піклування про доцільність проживання сина ОСОБА_3 з батьком, керуючись інтересами самої дитини, суд першої інстанції, з яким погодився суд апеляційної інстанції, дійшов правильного висновку про відмову у задоволенні позову ОСОБА_1 та задоволення позову ОСОБА_4.

Так, Європейський суд з прав людини у справі «М. С. проти України» (рішення від 11 липня 2017 року, заява № 2091/13) вказав на те, що при визначенні найкращих інтересів дитини в конкретній справі слід брати до уваги два міркування: по-перше, у найкращих інтересах дитини зберегти її зв'язки із сім'єю, крім випадків, коли доведено, що сім'я непридатна або неблагополучна; по-друге, у найкращих інтересах дитини є забезпечення її розвитку у безпечному, спокійному та стійкому середовищі, що не є неблагонадійним (пункт 100 рішення від 16 липня 2015 року у справі «Мамчур проти України», заява № 10383/09).

Доводи касаційної скарги про неврахування судом апеляційної інстанції висновку, викладеного у постанові Верховного Суду України від 14 грудня 2016 року у справі № 6-2445цс16, є необґрунтованими, оскільки Велика Палата Верховного Суду у постанові від 17 жовтня 2018 року у справі № 402/428/16-ц відступила від вказаного висновку Верховного Суду України щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, а саме статті 161 СК України та принципу статті 6 Декларації прав дитини, що малолітня дитина не повинна, крім тих випадків, коли є виняткові обставини, бути розлучена зі своєю матір'ю.

Аналіз наведених норм права та практики Європейського суду з прав людини дає підстави для висновку про те, що рівність прав батьків є похідною від прав та інтересів дитини на гармонійний розвиток та належне виховання, у першу чергу, повинні бути визначені інтереси дитини у ситуації спору, а вже тільки потім права батьків.

Питання забезпечення інтересів дитини ґрунтується на розумінні, що для дітей розлучення батьків - це завжди тяжке психологічне навантаження, пов'язане, зокрема, з кардинальними змінами в житті дитини: нове оточення та місце проживання, неможливість спілкування з двома батьками одночасно тощо.

Вирішуючи питання про визначення місця проживання дитини, суди мають враховувати об'єктивні та наявні у справі докази, зокрема обстеження умов проживання, характеристики психоемоційного стану дитини, поведінки батьків щодо дитини та висновку органу опіки та піклування. Однак найважливішим у цій категорії справ є внутрішнє переконання судді, яке має ґрунтуватися на внутрішній оцінці всіх обставин в їх сукупності. Адже не можна піддавати формалізму долю дитини, яка через те, що батьки не змогли зберегти шлюб, не повинна бути позбавлена щасливого та спокійного дитинства.

Таким чином, при вирішенні таких спорів доцільно та правильно керуватися виключно інтересами дитини, судам передусім потрібно впевнитися, що саме той з батьків, на чию користь буде прийнято рішення, створить для дитини належні умови для її морального, духовного та фізичного розвитку.

Доводи касаційної скарги не спростовують встановлені у справі фактичні обставини та висновки, які обґрунтовано викладені у мотивувальних частинах рішення суду першої інстанції та постанови суду апеляційної інстанції, та зводяться до переоцінки доказів, незгоди заявника з висновками щодо їх оцінки та містять посилання на факти, що були предметом дослідження суду.

У постанові Великої Палати Верховного Суду від 16 січня 2019 року у справі № 373/2054/16-ц (провадження № 14-446цс18) викладено правовий висновок про те, що встановлення обставин справи, дослідження та оцінка доказів є прерогативою судів першої та апеляційної інстанцій. Це передбачено як статтями 58, 59, 212 ЦПК України у попередній редакції 2004 року, так і статтями 77, 78, 79, 80, 89, 367 ЦПК України у редакції від 03 жовтня 2017 року. Якщо порушень порядку надання та отримання доказів у суді першої інстанції апеляційним судом не встановлено, а оцінка доказів зроблена як судом першої, так і судом апеляційної інстанції, то суд касаційної інстанції не наділений повноваженнями втручатися в оцінку доказів.

Однакове застосування закону забезпечує загальнообов'язковість закону, рівність перед законом та правову визначеність у державі, яка керується верховенством права. Єдина практика застосування законів поліпшує громадське сприйняття справедливості та правосуддя, а також довіру до відправлення правосуддя.

Відповідно до усталеної практики Європейського суду з прав людини (рішення у справах «Пономарьов проти України», «Рябих проти Російської Федерації», «Нелюбін проти Російської Федерації») повноваження вищих судових органів стосовно перегляду мають реалізовуватися для виправлення судових помилок та недоліків судочинства, але не для здійснення нового судового розгляду, перегляд не повинен фактично підміняти собою апеляцію. Повноваження вищих судів щодо скасування чи зміни тих судових рішень, які вступили в законну силу та підлягають виконанню, мають використовуватися для виправлення фундаментальних порушень.

Таким чином, наведені в касаційній скарзі доводи не спростовують висновку суду першої та апеляційної інстанцій.

Вищевикладене свідчить про те, що касаційна скарга є необґрунтованою, а тому не підлягає задоволенню.

Щодо судових витрат

Відповідно до підпункту «в» пункту 4 частини першої статті 416 ЦПК України суд касаційної інстанції повинен вирішити питання про розподіл судових витрат, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції.

Оскільки касаційну скаргу залишено без задоволення, немає підстав для нового розподілу судових витрат.

Висновки за результатами розгляду касаційної скарги

Відповідно до частини третьої статті 401 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а рішення без змін, якщо відсутні підстави для скасування судового рішення.

З огляду на вищевказане колегія суддів вважає, що касаційну скаргу слід залишити без задоволення, а оскаржувані рішення суду першої та постанову суду апеляційної інстанції залишити без змін, оскільки доводи касаційної скарги висновків суду першої та апеляційної інстанцій не спростовують.

Керуючись статтями 400, 401, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА_1 залишити без задоволення.

Рішення Рожнятівського районного суду Івано-Франківської області від 15 вересня 2020 року та постанову Івано-Франківського апеляційного суду від 03 грудня 2020 року залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Судді: А. І. Грушицький В. С. Висоцька І. В. Литвиненко